

Miről mesélnek a kövek?

A kő mindenütt jelen van

Kompetenciaterület:

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

4. évfolyam

Programcsomag: Én és a világ

A modul szerzője: Szabolcs Csilla

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	9-10
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A tanulók bővítsék ismereteiket az egyik legrégebben fellelhető anyag, a kő jellegzetességeiről, előfordulási helyeiről, felhasználási területeiről, megjelenési formáiról
A modul témái, tartalma	Témák: Élettelen természet Tartalom: A kősziklától a kavicsig. A tanulók különböző játékokon, feladatokon keresztül ismerkednek a kő-közet szerepével a mindennapi életünkben
Megelőző tapasztalat	A kőről, kavicsról, szikláról minden gyereknek van már valamilyen tapasztalata, hozzá fűződő élménye, tudása. Ezeket hívjuk elő a modulban, majd erre építve szélesítjük ismereteiket, felhívjuk a figyelmüket arra, hogy még az egyszerűnek látszó dolgok is sok ismeretet, érdekességet rejtnek.
Ajánlott továbbhaladási irány	Egy bizonyos kőfajta elemzése
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Énhatékonyság-érzés: pozitív önértékelés, önbizalom, önbecsülés Önszabályozás: véleményelfogadás Kognitív kompetenciák: kreativitás, problémamegoldás, információk gyűjtése, rendszerezése, kritikai gondolkodás Társas kompetenciák: véleményalkotás, vitakészség, empátia, mások szempontjainak tekintetbevétele Környezeti kompetenciát erősítő elemek: kreatív gondolkodás
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember a természetben; Művészetek (Vizuális Művészetek, Dráma); Magyar nyelv és irodalom Tantárgyakhoz: magyar nyelv és irodalom, természetismeret, testnevelés, dráma, ének Modulokhoz: Amiről a kövek mesélnek 5. évf.
Támogató rendszer	Buda Ferenc: <i>Kimondott szó, kilőtt nyíl</i> . Török népek szólásai. Terebess Kiadó. Budapest, 1998 <i>Együtt-működik</i> . Független Pedagógiai Intézet. Budapest, 2004. 301–306. o. O. Nagy Gábor: <i>Magyar szólások és közmondások</i> . Gondolat Kiadó. Budapest, 1985

Módszertani ajánlás

A kővel, vagy annak valamilyen formájával többet találkozunk hétköznapijainkban, mint gondolnánk. Elrúgjuk, elbotlunk benne, felmászunk rá, kacsázunk vele, építkezünk belőle. Ez a lehetőségek tárházát még koránt sem meríti ki. Minél többet gondolunk a kőre, annál érdekesebb helyeken bukkan fel. Talán nem is olyan hétköznapi anyag, mert már őseink a kő segítségével csiholtak tüzet, majd kőszerszámokkal vadásztak. Az is érdekes lehet, hogy a hatalmas kősziklából hogyan lesz olyan apró kavics, ami még a kezünkben is elfér. Milyen hasonló a kő és az ember! Folyamatosan változik, csiszolódik, alakul, de erős és tekintélyparancsoló is egyben. Talán ezért adták őseink fiaiknak a Keve nevet? Talán ezért szerepel annyi közmondásban, szólásban a kő szó? Nagyon érdekes, és szinte kimeríthetetlen a téma. Az idő kevés ahhoz, hogy a követ minden oldalról megvizsgáljuk. Persze van rá lehetőség, hogy a modul után még foglalkozzunk ezzel a hétköznapi tünő anyaggal, vagy a vele kapcsolatos dolgokkal, hiszen például a virágokkal (kőrözsa) és a betegségekkel (vesekő) nem is foglalkoztunk.

A modul megvalósításához szükség van a gyerekek előzetes munkájára. A modul tervezett időpontja előtt legalább két héttel ismertessük a feladatot a gyerekekkel, hogy legyen idejük felkészülni, anyagot gyűjteni.

A feladatok „A” változatában a gyerekek gyűjtsenek a környékükön nekik tetsző köveket, kavicsokat. Gondolják végig, hogyan kerülhetett pont oda az a kavics. Hogyan kapta meg a mostani alakját? Hozhatnak otthonról kisebb ásványokat is. Készíthetnek kiselőadást is az adott ásványról. A feladat „B” változatában nézzünk meg egy kővel kapcsolatos kiállítást, ha a környékünkön lehetőség van erre. Szerencsére egyre több helyen iskolákban is tartanak ásványbemutatókat, vásárokat. Az iskolával egyeztetve ezt meg is szervezhetjük. A kiállítás után kezdjük el a modul ismertetését. Ha erre nincs lehetőség, akkor kirándulást is szervezhetünk a környéken, és gyűjthetünk köveket a séta alatt. Az ország több helyén működnek vagy működtek kőbányák, ezek közül is felkereshetünk egyet. Ellátogathatunk egy közelben található folyóhoz, tóhoz, ahol szintén gyűjthetünk köveket, elbeszélgethetünk a víz munkájáról, a kövek átalakulásáról. Osztálykirándulás keretén belül.

(Segítségül néhány internetes elérhetőség:

Ásványbörzék, ásványboltok: lásd a www.minerals.hu című weboldalt. Itt megtalálhatóak azok a helyek és időpontok, ahol ásványbörzét szerveznek az országban.

Ásványkiállítások: Békéscsabai Városi Ásványgyűjtő Kör, 5600 Békéscsaba, Irányi út 14.

Ásványtár: Hermann Ottó Múzeum, Miskolc, Kossuth Lajos utca 13.

Természetvédelmi terület és Geológiai Múzeum: Tata, Kálvária utca

Természetesen ez nem a teljes paletta, de az „ásvány” szóra keresve az interneten találunk segítséget.)

A később együtt dolgozó csoportok kialakítására is ekkor van szükség. A csoportalakítás a gyerekek témaválasztása alapján történik. Ez fontos része a modulnak, jó lenne, ha minden gyerek olyan feladatot végezhetne, amiben otthon érzi magát, amiben ügyes, amihez kedvet érez, így lelkesebben fog dolgozni. Valószínűleg a segítségünkre is szükség lesz ahhoz, hogy a csoportlétszámok közel azonosak (4-6 fő) legyenek. A csoportoknak előzetes felkészülésre van szükségük az órai feladatuk megoldásához. A témák közül mi is válogathatunk a gyerekek és az anyaggyűjtési lehetőségek ismeretében. Előfordul, hogy a tanulók felvetik, rákérdeznek a horoszkóp és a féldrágakövek összefüggéseire. Erre a reagálnunk kell, elfogadóan jelezve, hogy az ezzel kapcsolatos információk a hiedelem világából valók. Beszéljünk velük arról is, hogy milyen forrásokat érdemes használni, és hogy milyen fontos a források hitelessége. A gyerekekkel folyamatosan kapcsolatot kell tartanunk, hogy

ha valamiben elakadnának, akkor tudjanak segítséget kérni. Érdemes a földrajz szakos kollégától tanácsot kérni az anyaggyűjtéshez és a kirándulás szervezéséhez.

A választható témák a P7-es tanári mellékletben találhatók.

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

P1 – Miről mesél?

P2 – Kő mindenütt

P3 – Nevek és jelentésük?

P4 – Mese (Móra Ferenc: *Kőleves*)

P5 – Kő, papír, olló

P6 – Találd meg a köved!

P7 – Sziklától a kavicsig

Diákmellékletek

D1 – Szólások, közmondások

D2 – Nevek és jelentésük